

Datum

13 mei 2024

Onderwerp

VNG-Inbreng CD Arbeidsmigratie 16 mei

Geachte leden van de Vaste Kamercommissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,

Op 16 mei komt uw commissie bijeen voor een debat over arbeidsmigratie. Wij geven u graag wat informatie en onze aandachtspunten mee.

1. **Agendapunt 6. Drie jaar na Roemer: jaarrapportage arbeidsmigranten 2023 en aanverwante toezeggingen.**

In een goede samenwerking met het rijk werkt de VNG mee aan de uitvoering van de adviezen van het Aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten (verder Aanjaagteam). Ondanks dat de adviezen meer dan drie jaar oud zijn, zijn zij nog steeds actueel en moeten in samenhang worden opgepakt. We constateren dat door veel wetgevingstrajecten de uitvoering van de adviezen veel tijd vergt.

- We vragen u ervoor te blijven pleiten dat ook het nieuwe kabinet de adviezen van het aanjaagteam verder gaat uitvoeren. Er zijn echter wel een aantal zaken die wat ons betreft aandacht behoeven:

- **Meer zicht krijgen op de arbeidsmigranten die in Nederland verblijven is hard nodig**

Het Aanjaagteam heeft aanbevolen om maatregelen in te voeren om beter zicht te krijgen op arbeidsmigranten door te zorgen voor juiste en actuele inschrijving in de BRP. We constateren dat ondanks veel toezeggingen over verbeteringen op de korte termijn er nog te weinig stappen worden gezet. De stappen die gezet worden, bijvoorbeeld in de Registratie Niet Ingezetenen (RNI) rondom het vrijwillig vastleggen van het eerste verblijfadres en van contactgegevens, dragen maar beperkt bij aan verbeteringen om meer zicht te krijgen op arbeidsmigranten. Veel individuele gemeenten wijzen ons op de problemen die zij daarmee ervaren met huisvesting, integratie, scholing van kinderen. Daarnaast hebben twee RIEC's (Haaglanden en Limburg) deze problemen ook als bestuurlijk signaal afgegeven.

- **Er moet daarom bij de Wet Toelating terbeschikkingstelling van arbeidskrachten een zorgplicht komen voor registratie van buitenlandse arbeidskrachten ingeregeld worden voor uitzendbureaus.**

Dit wetsvoorstel voert een toelatingsstelsel in voor uitzendbureaus en andere bedrijven die arbeidskrachten ter beschikking stellen (uitleners). De kern van dit nieuwe stelsel is dat uitleners alleen arbeidskrachten ter beschikking mogen stellen als zij daartoe toegelaten zijn. Als voorwaarde voor de toelating wil de VNG dat de adviezen van het Aanjaagteam worden gevolgd, zoals toegezegd door het kabinet, en dat uitzenders een zorgplicht krijgen om arbeidsmigranten juist te registreren als criterium voor de toelating. Dit is een wezenlijk advies van het Aanjaagteam. Helaas is dit advies niet opgenomen in de Wet.

- De VNG biedt op 14 mei om 13.30 uur een petitie aan met onder meer zes gemeentebestuurder aan de Vaste Kamercommissie SZW om deze zorgplicht alsnog te regelen in de wet. We hopen dat u daarbij kan zijn.

- **Toezicht en handhaving vereisen samenwerking**

Gemeenten hebben taken op het gebied van huisvesting. Het afgelopen jaar zijn daar taken bijgekomen voortvloeiend uit de Wet Goed Verhuurderschap. De huisvesting wordt vaak georganiseerd door werkgevers/uitzenders. Het is daarom van belang dat gemeenten samenwerken met partijen die toezien op werkgevers/uitzenders, zoals de NLA en de Belastingdienst. Momenteel zien we dat de samenwerking lastig is, onder meer omdat er problemen ervaren worden met bevoegdheden en gegevensdeling. Daarnaast zien we ook dat partijen terughoudend zijn in de samenwerking met gemeenten. Zowel de wettelijke grondslagen voor gegevensdeling als de bereidheid tot samenwerking op het gebied van toezicht en handhaving zijn verbeterpunten.

- We willen u verzoeken de minister te vragen dat barrières worden weggenomen rond gegevensuitwisseling bij de handhaving van misstanden rondom arbeidsmigranten.

- **Problematiek rondom dakloze arbeidsmigranten**

Steeds meer gemeenten ervaren problemen met dakloze arbeidsmigranten. De dakloze arbeidsmigranten zijn soms al met problematiek naar Nederland vertrokken of zij zijn dakloos geworden doordat huisvesters, werkgevers en uitzenders de arbeidsmigranten meteen na het verliezen van werk op straat zetten.

De maatschappelijke opvang ervaart een toename van aantallen arbeidsmigranten met meer zware problematiek. Er zijn pilots gestart bij gemeenten met incidentele bekostiging door het rijk. Daarnaast is er een rechtentool ontwikkeld. De rechtentool maakt duidelijk dat waarschijnlijk meer arbeidsmigranten recht hebben op maatschappelijke opvang dan tot op heden door de meeste gemeenten werd verwacht.

- Gemeenten willen dat de middelen voor de pilots structureel ingezet kunnen worden;
- We pleiten er tevens voor dat er sowieso structureel méér middelen beschikbaar gesteld moeten worden, omdat de rechtentool inzichtelijk maakt, dat waarschijnlijk meer mensen gebruik mogen maken van de maatschappelijke opvang. Dit is niet alleen een financieel vraagstuk, maar ook voor de capaciteit die redelijkerwijs te organiseren is in de maatschappelijke opvang.

- **Meer aandacht voor de kinderen van arbeidsmigranten**

Het rapport van het Aanjaagteam ging beperkt in op de kinderen van arbeidsmigranten. Er zijn ongeveer 70.000 kinderen van arbeidsmigranten in Nederland. Er zijn duidelijke signalen dat dit onderwerp extra aandacht behoeft. Mede op het gebied van onderwijs aan deze kinderen en de (latente) vraag naar jeugdzorg.

- Voor de problematiek rondom de kinderen van arbeidsmigranten moeten gemeenten structureel middelen in het sociaal domein ontvangen voor integratie en taalonderwijs van arbeidsmigranten en hun gezin die zich (permanent) in Nederland willen vestigen.

2. Agendapunt 2: Arbeidsmigratiepakket n.a.v. de motie van het lid Omtzigt over de voorbereide maatregelen ten aanzien van arbeidsmigratie verder uitwerken en in het vroege najaar voorleggen aan de Kamer (Kamerstuk 36392-5)

Het afgelopen jaar is de politieke interesse voor de effectrapportage (bij nieuwe bedrijvigheid) toegenomen en is er een discussie ontstaan over het verplicht stellen van de effectrapportage. In

de stukken wordt deze effectrapportage (daar nog bedrijfseffectenrapportage) genoemd, waarbij op onderdelen andere verwachtingen geschetst zijn.

De effectrapportage biedt gemeenten een handreiking waarmee gemeenten zelf aan de slag kunnen op basis van het huidige juridisch instrumentarium. De eerste uitkomsten zijn dat een dergelijk instrument niet verplicht gesteld kan worden op basis van de huidige regelgeving. Daarnaast is het een instrument dat het mogelijk maakt om bij nieuwe bedrijvigheid in het beginstadium afspraken te maken over de huisvesting. Het instrument zorgt niet voor een uitspraak op basis van een bredere afweging of de bedrijfsvestiging al dan niet wenselijk is.